Nr. 69 Sibiiu, Marți 24 Iunie (7 Iulie) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Revistă.

Sibiiu, 6 Iulie n.

Ştirile cele mai noue venite de la Viena ne spun, că Maiestatea Sa monarchul încă nu s'a pronunţat asupra demisionării guvernului austriac. A rămas, ca astăzi, Luni, să iee hotărîre definitivă, comunicând prim-ministrului *Körber* în scris dorinţa preaînaltă, care va fi aceea, că dl *Körber* să rămână şi mai departe în fruntea guvernului, din care va eşi, probabil, numai dl *Rezek*, ministrul Cehilor.

Dacă însă pe calea acésta va fi resolvată ori nu crisa, e altă întrebare, pentru-că rădăcinile rĕului sunt împlântate, cum se vede, cu mult mai adânc, de cât ca pacea să pótă fi restabilită, fie în partea de dincolo, fie în cea de dincóce a monarchiei, prin resolvarea unei crise ministeriale.

Vedem cum merg trebile la noi. Noul guvern a venit la putere în urma perfectei înţelegeri la care a ajuns cu oposiţia, şi totuşi maşineria parlamentară nu funcţionéză, căci de o săptămână se face vorbă de prisos în dietă pe tema programului de muncă al guvernului, şi cine ştie câte săptămâni se va mai discuta tot pe tema acésta, dacă cumva prim-ministrul *Khuen-Héderváry* nu va aduce astăzi de la Viena vre-un nou léc pentru vindecarea mâncărimei de vorbă, de care sunt stăpâniţi vre-o câţiva gălăgioşi representanţi ai poporului, din dieta magiară.

Pentru-că dl prim-ministru *Héderváry* a mers încă Sâmbătă séra la Viena, şi eri, Duminecă, a fost primit în lungă audienţă din partea regelui.

Negreşit, că mergerea la Viena a ministrului-president ungar şi primirea sa în audienţă din partea Regelui stă în legătură şi cu crisa ministerială din partea cealaltă a monarchiei, dar' în prima linie ea a fost făcută pentru-ca Monarchul să fie informat despre situaţia politică din Ungaria, care de la întrarea noului guvern în activitate nu s'a îmbunătăţit, ci s'a agravat. Şi cum noul guvern ungar a venit la putere cu misiunea şi promisiunea de a face ordine în ţără, părerea prin cercurile politice e aceea, că dl *Héderváry* a mers la Viena pentru a cere de la Regele învoirea, ca *parlamentul să fie disolvat şi să fie compus de nou, în urma unor alegeri noue.* Despre apropiata disolvare a parlamentului se vorbia încă Sâmbătă prin culoarele dietei, ca despre un lucru deja positiv şi sigur, şi se spunea, că rescriptul preaînalt despre disolvare va fi cetit în dietă de astăzi într'o săptămână, Luni, săptămâna viitóre.

Cu crisa ministerială din cealaltă parte a monarchiei întru atâta stă în legătură mergerea primului nostru ministru la Viena, că demisionarea cabinetului austriac *Körber* a fost motivată cu temerea, că în Ungaria se vor face concesiuni naţionale pe tema projectelor militare, ceea-ce ar avé de urmare ridicarea de asemenea pretensiuni şi din partea naţionalităţilor din Austria, pretensiuni pe cari guvernul austriac nu le-ar puté promite, pentru-că nu le-ar puté împliní Se vor lămurí deci lucrurile în Viena, şi se va stabilí, că până unde póte merge guvernul ungar cu concesiunile şi cu promisiunile, fără a pricinuí greutăţi guvernului din Austria.

După cum ne spune *„Neue Freie Presse“*, dl *Körber* ar fi pus condiţiuni pentru rĕmânerea sa la putere, anume: obligămêntul luat din partea ministrilor comuni (de esterne, rĕsboiu şi finanţe), şi din partea corónei de-opotrivă, că *Ungurilor nu li-se vor mai face şi alte concesiuni, afară de cele făcute până acum.*

Prin faptul, că monarchul va poftí pe dl *Körber* prin autograf, care, cum se afirmă, va fi publicat astăzi în monitorul oficial, să rămână şi mai departe la postul seu, se va da dovadă, *că coróna i-a acceptat condiţiunile*, şi atunci posiţia cabinetului *Körber* e de nou întărită pe multă vreme înainte, pe când în cas contrar, locul dlui *Körber* ar fi trebuit să 'l iee altul, dar' atunci şi temeliile dualismului ar fi fost sdruncinate, pentru-că ori-ce concesiune făcută Magiarilor pe tema armatei, nu era alta de cât lovitură dată dualismului. De aceea am zis, că rădăcinile rĕului de care e bântuită monarchia sunt cu mult mai adânci, şi au dreptate foile vieneze când zic, că crisa prin care trece monarchia nu e crisă ministerială, ci e crisa monarchiei întregi, e crisa sistemului de guvernare, crisa dualismului.

Tóte acestea ne arată, că ne aflăm în préjma unor zile fórte grele.

Despre „activitate“.

— Părerile altora. —

In Bucureşti apare ziariul *„Vremea“*, care şi-a propus să se adreseze celor mai de frunte naţionalisti din capitala regatului român, pentru a afla, care este părerea lor faţă cu mişcarea politică a Românilor din regatul ungar, inaugurată acum de curênd, prin candidarea şi alegerea dlui *Dr. Aurel Vlad* de deputat pentru dieta magiară!?

Numitul ziariu a cerut până acuma părerea unui membru din comitetul Ligii culturale, — *originar de la noi* — (pare a fi dl *Aurel C. Popovici*), care i-a dat rĕspuns evasiv, din motivul, că are de gând să vină a casă, şi n'ar voí să vină certat cu nimeni, nici cu *activistii*, nici cu *pasivistii;* şi apoi a domnului profesor universitar *Emil Antonescu,* care şi-a spus părerea personală fără nici o reservă şi cu destulă cunoştinţă de causă.

Intrebat fiind din partea unui redactor de la numita fóie, că ce impresie a făcut asupra sa alegerea de deputat de la *Dobra*, şi că ce părere are el despre aşa numiţii *activisti*, dl profesor a rĕspuns următórele:

„Pe mine personal, şi pe toţi cari ne ocupăm de chestiunea naţională, alegerea d-*rului Aurel Vlad* nu póte de cât *să ne bucure.* Acest eveniment este de o importanţă netăgăduită. El este o *reînviere a mişcării naţionale* în Ardél, este o îndrumare spre bine. Alegerea d-rului *Vlad* a pus în mişcare chiar pe Unguri, cari au rĕmas suprinşi de eşirea Românilor pe terenul luptelor politice. De-şi numai un singur deputat a fost ales, Ungurii par a fi destul de îngrijaţi şi se întrebă, ce va fi mâne, când 15, 20 ori 30 de deputaţi români vor fi trimişi în parlament?“

Făcênd redactorul ziariului *„Vremea“* observarea, că dl profesor universitar *Antonescu* pare a fi activist cu deabinele, — acesta i-a rĕspuns:

„Da; căci *numai prin luptă se póte ajunge la resultat mulţămitor.* Viitoriul, fără să mă înşel în prevederile mele, *este al activistilor.* Chiar majoritatea membrilor Ligii apróbă cu tot sufletul întrarea lor în luptă, şi după cele ce am constatat şi în călătoria mea din anul trecut în Transilvania, am căpătat convingerea, că *generaţia tinără inclină cu totul pentru activitate.* Evident, că în numĕr pasivistii pot fi mai numĕroşi. (Nu prea! Red. *„T. R.“*) Dar' curentele, când se formézā, atrag după ele chiar pe cei mai îndĕrĕtnici. Ar fi fatal, dacă nu toţi Românii vor isprăví prin a se înţelege şi a lupta împreună, ca un singur om, când un singur ideal au toţi. Activistii sunt mai puţini (Din contră! Red. *„T. R.“*), dar' au şi elemente mai energice, mai viguróse; şi când ai ómeni hotărîţi, e lesne să 'ţi faci aderenţi.“

La a treia întrebare, de cuprinsul: „credeţi că e oportună o manifestare energică a Românilor pe terenul luptelor politice?“, profesorul *Antonescu* a rĕspuns astfel:

„Nu numai că e oportună, dar' *e necesară.* Românii de preste munţi au făcut o mare greşélă că nu au luptat şi până acum. La 1867, ce e drept, cu încheierea dualismului între Ungaria şi Austria, Românii au luat o atitudine hotărît ostilă Ungariei, nevoind să o recunóscă, şi în consecinţă s'au abţinut de la ori-ce manifestare politică, hrănindu-se cu speranţa, că mai curênd sau mai târziu Ungaria va sfîrşí prin a fi distrusă. Lucrurile însă nu s'au petrecut astfel, Ungurii nu numai că nu au fost distruşi, dar' mai mult s'au întărit şi încércă să distrugă ei pe Români.

Pasivitatea *a fost deci o greşélă.* Pe Unguri nu 'i mai genéză pasivitatea Românilor. (Nu i-a genat din capul locului! Red. *„T. R.“*.) Lucréză ca şi cum acestia n'ar esista, căci resistenţa pasivă nu le face nici o pedecă. Românii vĕ l singuri că nu pot aştepta numai de la împrejurări să le resolveze chestiunea“...

Domnul profesor *Antonescu* are mare încredere în isbânda desĕvârşită a activistilor şi în succesul luptelor lor electorale, cari vor scóte la lumină pe adevĕraţii şefi ai poporului român de la noi, dat fiind, că împrejurările fac pe şefi, ear' nu ómenii singuri. Concede dl profesor, că se vor face multe şi opintite încercări pentru a se înăbuşí mişcarea Românilor, dar' în cele din urmă crede că totuşi Românii au să rĕmână învingĕtori.

Domnul profesor *Antonescu* şi-a încheiat espunerea părerilor în chestia acésta cu declaraţiunea, că faţă cu mişcările nóstre politice fraţii din regat au să păstreze o atitudine de observaţie, neamestecându-se în luptele nóstre, pentru-că Românii din regatul ungar „sunt destui de numĕroşi pentru a puté lupta singuri, fără sprijinul României“.

Fórte corect!

De la Asociaţiune.

— *Şedinţa comitetului, ţinută în 2 Iulie n.* —

1. Se statoreşte în mod definitv terminul pentru adunarea generală, şi anume Duminecă şi Luni, pe 9 şi 10 August nou 1903, şi se decide convocarea ei la Baia-mare

2. Dl president *Alexandru Mocsonyi*, anunţând că din consideraţiuni sanitare nu va puté conduce în persónă şedinţele proximei adunări generale, comitetul va designa în una din şedinţele proxime persóna care să conducă acele şedinţe după-ce şi vice-presidentul dl *Iosif St. Şuluţ*, din causa bătrâneţelor, nu se va puté supune unei călătorii până la Baia.

3. Raţiociniul pe anul espirat 1902, revidat de comitet şi aflat în regulă, se promovéză la adunarea generală, spre darea absolutoriului. Asemenea şi proiectul de budget pe 1904. Venitele la fondul general: 27.000 cor., spese 25.000 cor. Capitalisare 2000 cor. Venite totale ale fondurilor 44.000 cor.

4. Cancelistului *Romul Simu* se urcă remuneraţia la 1200 cor. anual; ear' a cassariului la 600 cor.

5. Delegatul comitetului *Andrei Cosma* raportéză, că fundaţiunea *Nichita* este acum deplin transmisă pe numele Asociaţiunii. Averea acestei fundaţiuni s'a trimis aici, anume, *a*) efecte: 60 acţiuni de la *„Silvania“* în preţ nominal de 6000 cor., dar' preţul lor real presintă cel puţin 140 cor. de acţie. Afară de acestea mai sunt 8 acţii de la *„Economul“*. 1 acţie de la *„Someşana“*, 3 acţii de la *„Albina“*, 13 acţii de la *„Sălăgiana“*, 16 acţii de la 3 bănci ungureşti, 10 acţii de la *„Bihoreana“*, 1 acţie *Hebe*, 1 *Tipografia* şi câteva losuri, tóte efectele în preţ total nominal de 13.000 cor.; *b*) o casă în Şimleu valorată cu *17.000* cor.; în total 30.000 coróne, din care sumă subtrăgênd o datorie de 4000 cor., rĕmâne avere curată de *25.000* cor.

Scopul fundaţiunii este ajutorarea bisericilor şi a şcólelor gr.-cat. române din comitatul Sălagiului.

Pe lângă aceste s'au mai trimis Asociaţiunii 65 acţii de la „Silvania“, ale căror interese în timp de 4 ani să se dee fiului *Aurel Nichita*, a cărui ubicaţiune însă de 3 ani este necunoscută. — Acésta parte se administréză ca deposit separat deocamdată.

6. La Baia-mare se vor distribuí poporului 800 esemplare din broşurile Asociaţiunii şi 200 esemplare din alte scrieri poporale, de Ioan *Popea*, de *Borgovan*, şi *Pop Reteganul.*

7. La şcóla de fete a Asociaţiunii sunt vacante: un post de profesor ordinar, ocupat până acum în mod provisor, şi un post de profesóră pentru lucrul de mână.

8. Cassariului se dă concediu până în 15 August 1903.

Şedinţa comitetului, ţinută în 3 Iulie n.

9. Cu conducerea şedinţelor proximei adunări generale de la *Baia-mare* se însărcinéză dl *Parteniu Cosma.*

10. Se ceteşte raportul general despre activitatea din anul espirat. Asociaţiunea are 1486 membri, mai puţin cu 94, fiind-că în anul acesta lista membrilor s'a încheiat mai curênd de cât în anul trecut. Averea administrată de Asociaţ. este preste *580.000 cor.* Biblioteca are 4237 opuri în preste 5000 tomuri.

11. Se presentéză planul definitiv al casei de chirie, zidind spre strada Morii. Planul e făcut de architectul oraşului J. *Schusnig.* Preliminariul este proiectat cu 115.000 cor. Planul se apróbă şi se autorisézā presidiul a publica concurs pentru darea în întreprindere. Edificiul are să fie total ter-

minat cu 1 Iulie 1904. Se statoresc condiţiunile de concurs, care se va publica cu termin de 15 zile. — Zidirea museului este încă pendentă.

12. Direcţiunea şcólei de fete raportéză că escursiunea făcută de elevele institutului la Braşov, Predeal, Buşteni, Azuga şi Sinaia a costat 710 cor., din cari abia minimalul de 110 cor. se va acoperí din fondul escursiunilor, întemeiat de mai nainte.

13. Se ceteşte raportul presentat de *Dr. Miron Cristea*, delegatul comitetului pentru a conduce examenele publice de la finea anului şcolar. Din raport reiasă, că a fost deplin satisfăcut de resultatele examenelor, căreia i-a dat espresiune şi în discursul seu de la încheerea festivă a anului şcolar, ce se aclude.

Presidiul Asociaţiuni dl Iosif S. Şuluţu esprimă mulţămită dlui delegat pentru priceperea şi bunăvoinţa cu care a condus examenele, pentru interesul ca om de specialitate, ce l'a dovedit în tóte cu acest prilej, şi în deosebi pentru corecta precisare şi indicare a spiritului şi direcţiunii, în care are să înainteze şcóla nóstră, spre a se asigura un progres tot mai înfloritor şi a-şi îndepliní cu succes tot mai bun frumósa menire ce o are în sinul poporului român.

Descoperiri la ruinele Vavilonului.

In adevăr uimitóre sunt descoperirile archeologice-biblice făcute în timpul din urmă la Vavilon şi Ninive. Ele sunt de interes deosebit nu numai pentru învăţaţii specialisti, ci şi pentru toţi creştinii, şi dau de gândit chiar şi scepticilor. Rămăşiţele aflate arată, că locuitorii vechi ai Vaviloniei cunoşteau şi unele din tradiţiunile biblice, se înţelege, că nu în curăţia lor, ci amestecate cu concepte politeistice. La acele tradiţiuni se numără şi tradiţiunea vechiă a Vavilonenilor despre turnul vavilonic. Până pe la anul 1830 se credea că tradiţiunea vechiă a Vavilonenilor despre turnul amintit a fost esprimată în cel mai caracteristic mod prin învăţatul preot vavilonean Beroz, care a trăit scurt după luarea Vavilonului prin Alexandru cel mare (cam 300 în. de Chr.) In istoria familiei sale Beroz a indus unele tradiţiuni din timpul cel mai vechiu, cari nu se află în nici una din scrierile ajunse până în timpul nostru. Lucrarea lui Beroz însă s'a perdut — cum s'au perdut şi multe alte monumente ale anticităţii — păstrându-se din ea numai unele puţine escerpte în scrierile din epoca mai târzie.

Beroz istoriseşte, că ómenii întru îngâmfarea lor creţându-se mai tari şi mai înţelepţi chiar de cât zeii, au început să zidéscă un turn înalt până la ceriu. Fiind zidirea adusă până la o înălţime fórte însemnată, locuitorii cereşti în mănia lor au trimis un vânt puternic, care a nimicit turnul, ear' lucrătorilor li-au amestecat limbile. Despre modul acelei amestecări de limbi şi despre locul unde a fost zidit turnul, Beroz nu ne spune nimic, acésta însă evident numai din causa că contimporanii săi cunoştéu tóte împrejurările privitóre la acésta. Istorisirea acésta îşi are isvorul numai în întâmplarea, descrisă în biblie, unde se vorbeşte de împrăştiarea popórelor în tóte părţile lumii. Tradiţiunea vechiă credea, că turnul amintit de Beroz a fost zidit în Borsippa, un suburbiu al Vavilonului, fiind templul celor „şepte lumini", numit de arabii contimporani turnul lui Nimrod.

Suburbiul acesta se afla cam 16 chilometri depărtare de la Vavilon şi era cunoscut şi Grecilor. Herodot descrie turnul zicând că a constat din opt terase largi, având deasupra un templu mare, pe care l'a distrus Xerxe întorcându-se din Grecia. O parte a acestui grandios templu a esistat încă 500 ani mai târziu, alta chiar pe timpul lui Alexandru cel mare. Acesta a cercat să-l restaureze, însă văzând că 10.000 de lucrători nu au fost în stare în 2 luni de zile să delăture nici barem dărîmăturile, s'a lăsat de acest plan. Pe timpul lui Pliniu o parte a zidirii se numia templul lui Baal. In secolul XII. l'a descris Veniamin de Fedela, ear' la 1872 archeologul englez George Smith a aflat acolo câteva table cu inscripţii, din cari se vede, că Baal, tatăl zeilor, vătămat prin păcătoşitatea ziditorilor turnului, i-a pedepsit, ear' zidul ridicat preste zi, l'a distrus nóptea.

De o importanţă deosebită sunt inscripţiile de pe două cilindre aflate în fundamentele turnului. Pe unul se află însemnate următórele: Templul celor şepte lumini ale pământului, turnul de la Borsippa, zidit până la înălţime de 42 coţi, de unul din regii de mai 'nainte, s'a distrus de mult, căci nu a fost destul grijit pentru scurgerea apei. Ploi şi furtuni au bătut cărămida, acoperemintele au crepat, cărămiţi din temelie au fost spălate de vale. Marele zeu Merodach m'a provocat să-l restaurez; eu n'am schimbat posiţia, nici păreţii din temelie. In luna norocului, într'o zi prielnică am îndreptat zidirea înnoind temeliile şi înscriind numele meu la marginea zidirii. Pentru-ca să-l restaurez şi să fac acoperământul am ridicat mâna mea şi am făcut turnul aşa cum a fost el în timpurile vechi.

Pe alţi cilindri se află însemnat, că Nabuchodonosor, fiiul lui Nabopalassar, binefăcătoriul templelor Sagella şi Zidda, a ridicat acel templu în onórea lui Nebo, care i-a lungit viéţa. Pe tóte cărămiţile aflate în acel loc se află săpat numele lui Nabuchodonosor II.

O inscripţie interesantă se păstréză şi de la regele Assiriei Assurdanapal II. (secol. 6—7 înainte de Christos). Acesta a poruncit, ca tablele bibliotecei babilonice ce se păstrau în templul lui Nebo, să fie copiate pentru-ca tinerii assirieni spre a le studia să nu fie necesitaţi a călători la Vavilon, espunându-se acolo influinţei străine. Tablele bibliotecei lui Assurdanapal au fost aflate în Ninive şi dacă ele în adevăr sunt o copie a celor din templul lui Nebo, ear' acesta identic cu turnul din Vavilon, atunci ne putem face ideiă şi despre biblioteca păstrată în turnul vavilonic.

Invăţaţii, în special cei din America, cred că dacă li-ar succede să afle în turnul lui Nimrod tablele originale, ei ar căştiga astfeliu istoria despre facerea lumii şi despre potop scrisă de contimporani. In acest scop s'a constituit o comisiune specială, care a obţinut de la sultan permisiunea de a face desgropări şi a şi aflat mai multe inscripţii interesante. Depinde însă de la resltatul ulterior al săpăturilor deslegarea întrebării: dacă turnul de la Borsippa e în adevăr turnul vavilonic, despre carele scrie s. scriptură a Testamentului vechiu, ori nu?

(Din „Candela" nr. 4, anul 1903.)

Masa studenţilor rom. din Braşov.

Zilele acestea a apărut în Braşov (în tipografia Ciurcu) a *cincia dare de sémă* despre „masa studenţilor" de la şcólele medii gr. or. române din Braşov, publicată de directorul gimnasial Virgil Oniţiu. Din acésta „dare de sémă", care face tot-odată şi istoricul mesei, aflăm că în anul şcolar 1902—1903 au beneficiat de favorurile mesei 32 elevi (cu 2 mai mulţi de cât în anul trecut, de-şi cheltuelile au fost mai mari cu o corónă pentru fie-care elev), special: 18 de la gimnasiu, 10 de la şcóla comercială şi 4 de la şcóla reală. In curs de cinci ani, de când e înfiinţată acésta instituţiune de binefacere, au beneficiat de favorurile ei 71 elevi, anume: 22 din comitatul Făgăraş, 17 din comitatul Braşov, 7 din comitatul Sibiiu, 7 din Caraş-Severin, 6 din Treiscaune, 3 din Alba-inferióră, 3 din com. Hunedóră, 2 din Torontal, 2 din Turda-Arieş, 1 din Têrnava-mare, 1 din Bihor. In scopul acoperirii cheltuelilor „masa" dispune de următórele fonduri: *fondul general*, cu 17.775 cor. 27 fileri (starea de la 13 Iunie st. n.), *fondul Ioan şi Elena Săbădean*, cu 1100 lei şi 69 cor. 38 fileri, *fondul Valériu Bologa*, cu 2500 Lei şi 360 cor. 45 fileri, *fondul Haralambie T. Stănescu*, cu 1552 cor. 79 fileri, *fondul Iordan Muntean*, cu 1086 cor. 99 fileri, *fondul Elena Andr. Popovici*, cu 1000 lei şi 18 cor. 97 fileri. Ca şi în anii anteriori, augmentarea fondului general s'a făcut prin dăruirile institutelor nóstre financiare şi ale altor binefăcători particulari, dintre cari amintim: Dr. Zosim Chirtop (Câmpeni) 100 coróne, reuniunea femeilor române din Braşov (ajutoriu anual) 200 coróne, Dr. N. Vecerdea (Braşov) 120 coróne, Sabina Preda n. Andreica şi soţul ei Dr. V. Preda (Câmpeni) 100 coróne, Dr. Dumitru Pop (Mediaş) 100 coróne, „fondul iubiţilor răposaţi" al bisericei din Braşov-Cetate 90 coróne, „Ardeléna" (Orăştie) 100 coróne, „Doina" (Câmpeni) 100 coróne, „*Albina*" (Sibiiu) *400 coróne*, „Iulia" (Alba-Iulia) 100 coróne, George T. Stănescu şi soţii (în amintirea răposatului lor unchiu C. G. Ioanides) 100 coróne, colecta dnei *Elena Dr. I. Meţian* făcută în memoria răposatului I. Perlea, *757 cor.* 60 fileri, — şi alte numéróse donaţiuni.

„Darea de sémă" se închee cu următórele cuvinte de mulţămită:

Esprimăm tuturor amicilor şi spriginitorilor mesei studenţilor nostri cele mai călduróse mulţămite pentru interesul şi bunavoinţa ce au arătat faţă cu causa nóstră umanitară şi românéscă, şi 'i rugăm cu tot din-adinsul, ca să ne păstreze valorosul lor interes şi nobila lor bunăvoinţă şi pentru viitoriu.

Fapta lor faptă bună a fost, ear' fapta bună Domnul o răsplăteşte cu darurile îndurării sale.

Convocare.

In sensul §§-lor 33 şi 26 din statute membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" se convócă în *adunare generală ordinară* la Baiamare pe zilele 9 şi 10 August st. n. 1903.

Programul adunării este:

Şedinţa primă.

Duminecă în 9 August st. n. 1903 la orele 11 înainte de amiazi.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaţilor presenţi.
3. Raportul despre activitatea comitetului central în anul 1902.
4. Alegerea comisiunilor:
   a) pentru examinarea raportului general;
   b) pentru examinarea socotelilor pe anul 1902 şi a proiectului de budget pe anul 1904;
   c) pentru înscrierea de membri.
5. Propuneri eventuale.

La orele 5 după amiazi şedinţa festivă a secţiunilor ştientifice-literare.

Şedinţa a doua

Luni în 10 August st. n. 1903, la orele 10 înainte de amiazi.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.
3. Dispositiuni pentru verificarea proceselor verbale.
4. Inchiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie presentate în scris presidiului Asociaţiunii (în Sibiiu, strada Morii nr. 8) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", ţinută la 3 Iulie 1903.

Iosif St. Şuluţu m. p. *vice-president.* — *Dr. Ilie Beu* m. p. *secretariu II.*

Pentru iuristi absolvenţi.

Din cercuri oficióse militare primim spre publicare următoriul comunicat:

„Lucrările privitóre la reforma procedurei militare, — conform informaţiunilor luate — sunt deja terminate şi e de sperat, că proiectele referitóre ale guvernului vor fi în tómna anului curent presentate parlamentelor spre desbatere legislativă.

Reforma acésta va aduce cu sine o înmulţire însemnată a statului de auditori, ear' administraţia armatei — după cum reiasă din concursul escris în aclusa fóiei de ordinaţiune nr. 17 de la 25/4 1903 — a pus pentru anul viitor în vedere o însemnată înmulţire a ajutórelor normate pe an cu suma de 1600 coróne pentru a obţiné în corpul oficeresc a auditorilor o sucrescenţă corăspundătóre.

La praxa de auditoriat se admit astfel de oficeri, oficianţi militari, cadeţi sau cadeţi-aspiranţi în reservă, cari au teminat studiile iuridice şi pot produce atestatul despre depunerea examenului de stat iuridic.

Detaiurile mai de aprópe, privitóre la forma şi instruirea petiţiilor pentru admitere sunt cuprinse în statutele organice pentru auditoriat; acei petenţi, cari posed limba magiară, croată sau română, vor fi în deosebi luaţi în considerare la admitere."

Sperăm, că tinerii nostri iuristi se vor folosí de acésta ocasiune şi în vederea şanselor favorabile împreunate cu acésta carieră, se vor grăbí să între în număr considerabil la auditoriat.

NOUTĂŢI

Personal. Preacuvioşia Sa, domnul protosincel şi director seminarial, *Dr. Eusebiu R. Roşca*, a plecat Sâmbătă la Viena, de unde va merge la o baie din străinătate, pentru a face cură.

*

Noul Ban al Croaţiei. Cum raportéză fóia oficială, M. Sa a numit Ban al Croaţiei pe contele Teodor *Pejacevich*. Noul Ban a depus jurământul alaltăieri (Sâmbătă).

*

Regele George — şi deputatul antisemit. Ziarele din Drezda raportéză, că deputatul *Gräfl*, unicul deputat al dietei saxone ales cu program antisemit, a doua zi după alegere a trimis regelui George al Saxoniei telegramă omagială, la care regele i-a telegrafat următoriul răspuns: „Triumful dtale e triumful causei bune. Te felicit. *George*".

*

De la comitat. Mercuri, 8 Iulie n. la orele 3 d. a. ţine comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şedinţă lunară, în sala mică a comitatului, şi tot atunci se vor întruní şi subcomisiunile ei diferite.

*

Cărţi didactice pentru seminarii. Sub titlul acesta „Biserica ortodoxă română" (Bucureşti) scrie în fascicolul pe Maiu a. c. următórele: Dl Spiru *Haret*, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, a luat importanta dispositiune, ca să elaboreze prin persóne competente manuale didactice religióse pentru seminariile nóstre. In scopul acesta a întocmit o comisiune compusă din profesori de la facultatea de teologie şi de la seminarii. Sf. Sinod, pentru cercetarea lucrărilor acestor domni profesori a întocmit la rêndul său o comisiune compusă din Preasfinţiţii episcopi *Atanasie* al Rîmnicului-Noul-Severin, *Gerasim* al Argeşului şi *Pimen* al Dunării-de-jos. Comisiunea acésta va censura manuscrisele din punct de vedere al conţinutului. Din punct de vedere al limbii însă vor fi censurate de profesorul M. Dragomirescu. Lucrările vor fi tipărite cu cheltuéla „Casei Şcólelor" şi vor trebuí să apară la 1 Septembre a. c.

*

Despre Papa Romei vin ştiri îngrijitóre. Sufere de insomnie şi de dese ameţeli. E temere, că catastrofa nu e departe.

*

„Szebenvármegye Hivatalos Lapja". Joi (2 Iulie st. n.) a apărut sub titlul acesta primul număr din *fóia oficială a comitatului Sibiiu*, redactat — fireşte! — numai în limba magiară. Are format 4° mare, cu 6 pagine, cuprinzând dispositiuni cu privire la abonare, spedare şi usare de ea din partea abonaţilor, dispunându-se în acésta privinţă, ca notarii comunali şi cercuali să comunice cuprinsul ei membrilor primăriilor şi representanţelor comunale, şi în cât ar fi de lipsă, să li-l esplice; apoi dispositiunile ministeriale cu privire la repausul de Dumineca, un circularu al vicecomitelui în causa precauţiunilor faţă cu pericolul incendiilor în timpul secerişului şi al cărării bucatelor şi nutreţului; o publicaţiune de concurs la două locuri stipendiate în orfanotrofiul „archiduce Iosif"; concurs la postul de notariu comunal în Poplaca (publicat şi în ziariul nostru), şi altele. — Va apăré odată pe săptămână (Joia) şi costă 10 coróne pe an. Redactor responsabil e Victor Schieb, vicenotariu comitatens.

*

Hirotonirea episcopului Vasilie. De la Blaj se dă avis, că hirotonirea intru episcop a canonicului Dr. Vasilie Hossu, numit episcop al diecesei Lugojului, *nu se va face la 12 Iulie*, cum fusese anunţat.

*

Adunare învăţătorească. Reuniunea învăţătorilor gr. cat. din Sătmar şi Ugocia, aparţinători la diecesa Gherlei, îşi ţine adunarea generală anuală în 30 Iulie n. c. în comuna Turţui (comit. Ugocia).

*

Hymen. *Victoria Dumitreanu*, din Şard, şi *Victor Stanca*, ales paroch în Ampoiţa, tractul A.-Iulia, fidanţaţi.

*

Apel. Preotul Nicolae *Stoicovici* şi învăţătoriul Aurel *Vlăduţ*, din comuna *Mălăncrav* (protopresbiteratul Sighişóra), adresează pe calea acésta rugare tuturor autorilor şi editorilor de cărţi româneşti, tuturor redacţiunilor şi administraţiunilor de gazete şi de reviste româneşti, cum şi tuturor iubitorilor şi sprijinitorilor de cultură românéscă, — să binevoiască a trimite esemplare din opurile, ziarele şi revistele lor pe séma bibliotecei *şcolare* şi a celei *poporale* din comuna numită, adresându-le ori-căruia dintre domnii numiţi. Comuna Mălăncrav e în comitatul Têrnava-mare, posta ultimă *Daneş*.

*

† Emil Cigărean. Cu profundă durere anunţăm tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că iubitul nostru *Emil Cigărean*, student în drept a rĕposat în Domnul, în 3 Iulie n., diminéţa la orele $9^1/_2$, în etate de abia 23 ani, după îndelungate şi dureróse suferinţe, împărtăşit fiind cu sfintele taine. Inmormêntarea s'a făcut Duminecă în 5 Iulie 1903 la orele 3 p. m. de la casa părintéscă în mormêntul familiar din Turda. Fie-i somnul lin şi amintirea eternă. *Jalnica familie.*

*

Un „consilieriu intim" — presbiter. In 29 Iunie st. n. s'a făcut în capela de curte din Viena o hirotonire cum rar sĕ i-se mai afle părechiŭ, — hirotonirea întru presbiter a unui conte şi *consilieriu intim al M. Sale.* Noul presbiter e contele Edward Gaston *Pettenegg*, consilieriu intim al M. Sale şi *membru al legiunii cavalerilor teutoni*, o distincţie şi acésta, la care nu fie-cine póte ajunge. Actul hirotonirii s'a oficiat prin episcopul Dr. Laurenţiu *Mayer*, duhovnicul curţii împĕrăteşti, care în 25 Iunie a hirotesit pe distinsul candidat la preoţie întru hypodiacon, în 28 Iunie l'a hirotonit întru diacon, ear' în 29 Iunie întru presbiter.

*

Petrecere de vară în Porceşti. Pompierii din Porceşti (gara Turnu-Roşu) arangiază Duminecă *(12 Iulie st. n.)* petrecere de vară în pădurea „Intrĕ plopi". Inceputul la $2^1/_2$ ore p. m. Intrarea: de persónă 1 corónă, de familie 2 cor. 50 fileri. Venitul e destinat: o parte în favorul fondului pompierilor, altă parte pentru biblioteca şcólei. Ofertele se vor cuita pe cale publică. Ospeţii cu familie vor avé sĕ se provadă cu viptualii de acasă; beuturi însĕ stau la disposiţie. *Invitări speciale nu se fac.*

*

Etate frumósă. Sĕptĕmâna trecută a rĕposat în Nagy-Megyer (Ungaria) fostul comerciant Tauber Lázár, născut în 1799. Cel mai în etate fiu al rĕposatului e de 77 ani, cel mai tiner de *14*. Au rĕmas de el 106 nepoţi, 39 strănepoţi şi 13 re-strănepoţi

*

Românul american. Un librariu din Brăila (România) îngrozit de numĕrul cel mare al datornicilor sei rĕi de plată a recurs la o ideiă ingeniósă, cu totul americană. Intr'un galantariu *negru* special, espus la vederea publicului, a pus fotografiile datornicilor, împreună cu suma ce o datoréză, în loc de — biografie. In chipul acesta, cine numai a putut, s'a grăbit sĕ-şi plătéscă datoria, pentru a fi luat din galantariul *negru.* Curat americanism — român!

Un proces de presă.

— Lămuriri. —

Brad, în 1 Iulie 1903.

Onorată Redacţiune! In numĕrul 131 al „*Gazetei Transilvaniei*" a apărut la „ştirile zilei" o notă în care se zice, că: eu am publicat în „Tribuna" din Sibiiu un articol, în care am atacat pe profesorul de la gimnasiul din Brad *Stefan Albu*, spunênd despre dînsul că ar fi amfibiu fără conştiinţă naţională şi om de nimica. Albu m'a dat în judecată pentru calumnie şi insultă prin presă. Procesul s'a judecat la 25 Iunie la tribunalul din Sibiiu, şi eu am fost condamnat, etc.

Am arătat starea lucrului prin o corespondenţă trimisă direct la „*Gazeta Transilvaniei*", care sper că se va publica.

Ca fiu al bisericei şi şcólei, căreia servesc de 28 ani, şi mai vêrtos, că din inteligenţa sibiiană au fost presenţi la pertractare mai mulţi inşi, cari cunosc afacerea, mĕ vĕd îndemnat a vĕ ruga sĕ publicaţi în „*Telegraful Român*" următórea

Informaţiune:

Nici-când n'am publicat în „*Tribuna*" vre-un articol despre prof. *Stefan Albu*, în care sĕ-l numesc „amfibiu fără conştiinţă naţională şi om de nimica"!

Da! am scris la „*Tribuna*" la începutul lui Iulie 1902 un articol pe basa unei corespondenţe apărute sub titlul: „Brádi levél" în nr. 50 al ziariului „*Hunyadvármegye*", în care erau denunţate şcólele elementare, că: „trimit prunci la gimnasiul din Brad, cari nu ştiu nimic ungureşte", că dl Albu: „a fost profesor când nici un cuvênt nu se propunea în limba magiară la gimnasiu, şi că de pe catedră se propagau idei duşmane", şi în fine că: „spiritul naţional magiar cuprinde teren: *încet dar' sigur*; ear' despre familia dlui Albu „Hunyadvármegye" zicea că: „copilele şi acasă vorbesc totdeuna ungureşte", etc.

Articolul scris de mine şi trimis la „*Tribuna*", în care n'a fost nici o vorbă vătĕmătóre pentru Albu, **nu s'a publicat nicicând,** — de-şi l'am urgat. Acesta e adevĕrul.

S'a aflat însĕ un „laş" care sub signatura „*e*" binecunoscută, a scris în nr. 122 al „Tribunei" un articol sub titlul: „*Reptilii murdare*". Din acest articol profesorul Albu a încriminat pasagele: „*reptilii murdare, ómeni josnici, lipsiţi de ori-ce simţ ..... cari în mod josnic au ofensat limba română .... apoi atari ómeni nu merită cruţare, trebue infieraţi, pentru-că merită dispreţul românimei*".

La judele de instrucţiune culegĕtoru-tipograf-redactor G. Mohan a spus, că: „eu sunt autorul articolului încriminat, ceea-ce e un *neadevĕr*. Atâta a fost de ajuns ca prof. Albu prin advocatul seu Dr. Keleti J. din Oradea-mare se ridice acusă contra mea, şi apoi pe Silvestru Moldovan şi I. E. Prodan sĕ-i chieme ca martori. Şi ce au fasionat acesti redactori?

Silvestru Moldovan spune că: „*N'a cetit articolul trimis de mine şi nu ştie dacă acela s'a publicat ori altul modificat* în nr. 122 al „Tribunei" sub titlul: „*reptilii murdare*".

Ioan E. Prodan spune că: „*A cetit articolul trimis de mine, dar' nu ştie dacă acela s'a publicat în original ori modificat*".

Ambii martori spun că: „*nu-şi aduc aminte sĕ fi fost în original cuvêntul*: „*Reptilii*".

Ambii spun că: „*la „Tribuna" e us ca articolii externi sĕ-i însemneze cu „e" şi cum-că sub acésta signatură „e" n'a scris nime din redacţiune.*

Ambii au depus jurămênt pe ce au fasionat — de-şi advocatul meu a protestat contra admiterei la jurămênt — făcênd cas de nulitate. *G. Mohan nu s'a presentat la pertractare.* — Era bine sĕ vină!

Martorii Dr. Pavel Oprişa şi *Maria Cristea* spun că: „Silvestru Moldovan prin Novembre 1902 le-a spus, că a venit articolul de la Ioan German, şi cum-că a conţinut cuvinte vătĕmătóre". Atât şi nimic mai mult. Sĕ nu uităm, că dl Silv. Moldovan a fasionat, că: „*N'a cetit articolul lui I. German*" şi totuşi a spus lucruri, ce nu cetise. Secret redacţional!

Martorul *Teodor V. Păcăţian*, redactor la „*Telegraful Român*" fasionéză că: „N'a fost us la „*Tribuna*" sĕ se însemne articolii externi cu „e" şi cum-că în public se vorbeşte, că: sub signatura „e" a scris *Ioan Em. Prodan*, redactor la „*Tribuna*".

Şi cari sunt dovedile mele de nevinovăţie?

In nr. 137 al „*Tribunei*" din 1902 venerabilii redactori publică următórele:

„Sub titlul „Reptilii murdare" *ne am ocupat* în primul nr. 122 al „Tribunei" de persóna dl prof. gimn. din Brad, Stef. Albu. Când *am făcut'o* acésta am cedat unei juste revolte sufleteşti, de cari am fost cuprinşi, *cetind* în numĕrul 50 al reptiliei „Hunyadvármegye", elegiósa corespondenţă „Brádi levél".

Noi ne-am împlinit datorinţa, ce o avem faţă de neamul nostru arĕtând lumii româneşti, nu pe un domn profesor Stef. Albu, ci pe ori-cine, care lucră în detrimentul causei nóstre. *La acésta nu ni-au trebuit nici informaţiuni de la presupuşii nostri corespondenţi*, rĕuvoitori de ai dsale, pe cari dnul profesor îi stigmatiséză de duhuri infernale, diavolice". — —

Redactorii *Moldovan-Prodan* se lapădă de productul lor propriu şi spun că: nu ştiu cine a scris acel articol, ei nu l'au scris. — Nu cumva German din Brad vi-a trimis „Tribuna" tipărită gata, onorabililor?

La acte se află o declaraţiune scrisă în companie de *Silv. Moldovan* şi *Prodan*, în care dînşii declară că: „au scris pe basa unor informaţiuni primite de la I. German, şi cum că au fost rĕu informaţi". Declaraţia o recunosc şi totuşi jură pe sfântul sóre, că nu ei au scris articolul „*Reptilii murdare*". — Veţi aşa! In nr. 137 al „*Tribunei*" tipărit spun, că nici de *informaţiuni nu au avut trebuinţă* cetind acea „brádi levél", ear' în declaraţie zic că: au fost rĕu informaţi, şi totuşi se lapădă de articolul lor.

La 24 Novembre 1902, când procesul era în curgere, *manuscrisul meu şi ursoriul 'l au la mână*, şi nici Mohan, nici Moldovan, nici Prodan nu-l predau judelui investigătoriu, ci-l ascund; ear' acum la pertractare spun că manuscriptul meu l'au perdut precum şi ursoriul!

Aşa se redacta „*Tribuna*".

Nu pot retăcé douĕ scene de la pertractare.

Substitutul advocatului Dr. *Keleti J. din Oradea-mare*, ce pórtă numele de Dr. *Iustin Ardelean*, — candidat de advocat, încă la începutul pertractării a cerut de la presidiul tribunalului sĕ nu fie aplicat ca tălmaciu Dr. *Vasile Dan*, advocat, fiind-că eu ştiu limba magiară. Cererei nu i-s'a satisfăcut.

In decursul pledoariei sale dl candidat n'a încetat un moment a scóte în relief *simţul patriotic* al clientului sĕu, ear' despre mine a afirmat câte verţi-uscate, ce nu stăteau în nici o legătură cu procesul. Veţi Dómne eu sunt bun sĕ fac numai certe întrĕ Români şi Magiari. —

Sub astfel de împrejurări am fost judecat. Am apelat însĕ sentinţa şi cred că adevĕrul va triumfa. Până atunci mĕ mângăiu, căci ştiu că sunt nevinovat.

Ioan German
inv.-catechet.

Cărţi şi reviste.

Anuarul institutului pedagogic-teologic archidiecesan pe anul şcolar 1902—1903, publicat de directorul Dr. Eusebiu R. Roşca, are următoriul sumariu: Dr. Daniil P. Barcianu, biografie scrisă de Dr. Petru Şpan, şi date şcolare. Conform acestora institutul a avut în anul şcolar espirat 124 elevi în secţiunea teologică (48 în cursul prim, 45 în cursul II. şi 31 în cursul III.) şi 144 în secţiunea pedagogică, (52 în cursul prim, 43 în c. II. şi 49 în c. III.). Dintrĕ acestia au părăsit institutul în decursul anului 2 din secţiunea teologică şi 3 din secţiunea pedagogică. După posiţia socială a părinţilor au fost: 57 fii de preoţi (38 în secţiunea teologică, şi 19 în s. pedagogică), 29 fii de învĕţători (11 în secţiunea teologică, şi 18 în s. pedagogică), 8 fii de notari cercuali (3 în s. teologică, 5 în s. pedagogică), 2 fii de amploiaţi (în s. pedagogică), 6 fii de meseriaşi (4 în s. teologică, 2 în s. pedagogică), 5 fii de comercianţi (3 în s. teologică, 2 în s. ped.), 158 fii de economi (65 în s. teologică, 93 în s. ped.). După protopresbiterate, au fost: 3 din tractul Abrud, 13 din tractul Agnita, 13 Alba-Iulia, 16 Avrig, 3 Bistriţa, 16 Bran, 17 Braşov, 3 Câmpeni, 9 Cetatea-de-pétră, 5 Cluj, 4 Cohalm, 4 Dej, 4 Dobra, 26 Făgăraş, 6 Haţeg, 3 Hunedóra, 4 Ilia, 7 Lupşa. 7 Mediaş, 8 Mercurea, 2 Murĕş-Oşorheiu, 16 Orăştie, 6 Reghin, 9 Sebeş, 9 Sĕlişte, 9 Sibiiu, 7 Sighişóşa, 4 Solnoc, 1 Têrnava, 7 Treiscaune, 2 Turda, 10 Unguraş, 10 Zarand. Din tractul Deva nu a fost nici unul. Stipendiaţi au fost 24 din secţiunea teologică şi 35 din secţiunea pedagogică.

*

„Şcóla şi familia", fóie pedagogică-literară, redactată în *Braşov*, de învĕţătoriul Ioan *Dariu*, a apărut dto 31 Maiu st. v. (nrii. 7—8) cu următoriul sumariu: Şcóla pedagogică herbartiană (Din principiile lui Herbart şi III. Şcóla herbartiană) de I. Dariu. Importanţa şi direcţia practică a geografiei în şcóla poporală, de Romul Frateş. Treptele formale şi adevĕrata lor origine, de George Maican. O mamă nepricepută, de Cornelia. Leagănul, poesie de N. Beldiceanu. Din icóna şcólei române la finea vécului al XIX. Domeţiu Dogariu (cu portret) şi Candid Muşlea. II. de I. Dariu. Invĕţătoriul la Arabi „*". Schiţă monografică a şcólelor române din Brad, de Ioan German. Saul devine rege. (Lecţiune practică), de Radu Prişcu. Psichologia pedagogică. (După Psicologia de Dr. K. Hellmann şi Dr. M. Jan), de N. Oancea sen. Georgiţă de la Smârdan, (Schiţă pedagogică), de Ioan Crişianu, apoi ştiri şcolare, literare, şi feliurimi.

„Şcóla şi familia" apare la 1 şi 15 a lunii şi costă 6 coróne pe an. Redactor şi editor: I. *Dariu;* administrator: Nicolae Oancea, învĕţătoriu în Braşov.

*

Anuarul şcólei de fete a Asociaţiunii pe anul şcolar 1902—1903 publicat de Dr. Vasilie Bologa, are următoriul sumariu: „Câteva probleme ale şcólei româneşti de la noi (note şi observaţiuni)", de Ioan Borcea; discursuri de la încheierea anului şcolar 1901—1902; date statistice şcolare şi avis cu privire la inscrierile pe anul şcolar următoriu. Conform datelor publicate în acest anuar, în anul şcolar acum espirat şcóla a fost cercetată de 107 eleve, dintrĕ cari 65 au fost interniste, ear' 42 esterniste, după religiune au fost: 88 gr. orientale şi 19 gr. catolice; dintrĕ interniste 54 gr. orientale şi 11 gr. catolice. Pe lângă acestea au mai avut cuartirul şi provisiunea în internat şi 5 eleve ale şcólei elementare susţinută de reuniunea femeilor române din Sibiiu, gr. or. tóte cinci.

*

„Biserica ortodoxă română, revista periodică eclesiastică a Sântului Sinod al bisericei autocefale ortodoxe române", a apărut dto Maiu (fascicolul II, anul de esistinţă al 27-lea) cu următoriul sumariu: Epistole irenice (epistola Sântului Sinod al bisericei ortodoxe a Greciei către metropolitul-primat al României, despre alegerea noului metropolit al Athenei, şi rĕspunsul metropolitului-primat la acésta scrisóre); Bibliografia grécă, de C. Erbiceanu (prefaţă la lucrarea publicată sub acest titlu în fascicolii anteriori); Biblia românéscă de la 1688, de preotul Al. Petrescu din Craiova; Disciplina arcană, de M. P. (continuare din fasc. 1 al anului de esistinţă XXVII); Material pentru literatura bisericéscă şi naţională (Bucóvna), de C. E. (Erbiceanu); Episcopiile de Roman şi Huşi şi mănăstirile Moldovei, de Andreiu Volf, dare de sémă de D. (continuare din fasc. 1); In contra jurămêntului cu blăstăm şi a jurămêntului cu strîmbătate (predică), de M. M.; Scrisórea patriarchului ecumenic din Constantinopol către metropolitul-primat al României în causa unităţii de credinţă a ortodoxilor, în causa raporturilor bisericelor ortodoxe faţă cu biserica papistaşă şi cea protestantă, în causa reformării călindarului, şi rĕspunsul St. Sinod al bisericei autocefale ortodoxe a României; Câteva notiţe privitóre la Tudor Vladimirescu, de C. E., şi diferite ştiri şi comunicări de interes bisericesc.

„*Bis. ort. rom.*" apare în fascicoli lunari în Bucureşti (tipografia cărţilor bisericeşti) şi costă 10 lei pe an. President al comitetului de redactare e archiereul Calistrat Bêrlădeanul.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Intr'un scurt timp, de la sfintele Paşti din acest an şi până de present, biserica nóstră română gr.-ort. din Şarpotoc, tractul protopresbiteral Sighişóra, a avut norocirea a primí ca donaţiuni frumóse odórĕ şi vase bisericeşti pentru serviciul divin, în preţ de 474 cor.

Aşa au donat pe rînd următorii creştini:

1. *Ioan Duma* din Şarpotoc, mineele pentru cele 12 luni, frumos şi fórte durabil legate în piele roşie, în preţ de 170 cor.

2. *Ioan Cătană, Ioan Şoneriu* şi *Teodor Oprea*, un rînd complet de vestminte preoţeşti, deschise, dimpreună cu tóte procoveţele, în preţ de 100 cor.

3. *Ioan Sêrb* din Ferihaz a dăruit un rînd complet de odórĕ preoţeşti negre, pentru înmormêntări, în preţ de 80 coróne.

4. *Mihail Ştaer* şi *Nicolae Demian* din Sighişóra au dăruit potirul dimpreună cu tóte pentru sĕvêrşirea sfintei cuminecături, de argint de china, suflate cu aur, în preţ de 64 cor.

5. *Nicolae Pintea* din Ferihaz a dăruit un prapor de postav roşu deschis, fórte durabil, în preţ de 24 cor., asemenea *Ioan Tilicea* din Daneş a dăruit bisericei nóstre tot un asemenea prapor în aceeaşi calitate, însĕ de colóre vênĕtă, în preţ de 26 cor.

6. Au mai dăruit *Nicolae Demian*, însĕ prin soţia sa *Elena*, o căldăruşe pentru apa sfinţită, gravată de douĕ părţi cu iniţialele vechi Is. Cr. (IC. XS.) fórte potrivită spre acest scop sfânt, în preţ de 6 cor.

7. Apoi, în fine *Ioan Tilicea* din Daneş a donat o măsae de uleu pe proscomidier în altariu, în preţ de 4 cor.

Subscrisul paroch, în numele întregului popor credincios al acestei biserici, precum şi în numele comitetului nostru parochial din Şarpotoc, vin prin acésta a aduce acestor familii mulţămită pentru aceste jertfe frumóse, aduse pe altariul Domnului, şi rugăm pe bunul Dzeu, sĕ le rĕsplătéscă acéstă faptă însutit.

Şarpotoc, la 1 Iunie 1903.

Moise Flitter
paroch gr. ort. român.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Se caută spre cumpĕrare următórele foi românești:

1. *„Telegraful Român“, Sibiiu, anul:*
1853 nrii 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35—54, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 66—71, 101,
1854 nrii 3, 8, 9, 10, 12, 27, 40, 44, 66, 70, 78, 90,
1855 nrii 1, 2, 3, 10, 14, 15, 16, 23—53, 94,
1856 nrii 3, 28, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 55, 58, 60, 66, 67, 72, 73, 74, 75, 77, 87, 88, 90, 91, 94, 102,
1857 nrii 6, 9, 14, 17, 34, 35, 41, 62, 65, 70, 72, 76, 77, 87,
1858 nrii 2, 4, 7, 11, 12,
1859 nrii 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 18, 23, 24, 36, 41,
1860 nrii 25, 28, 42, 43, 51,
1861 nrii 2, 3, 18, 22, 33, 39, 40, 45,
1862 nrii 66, 68, 72, 90, 92, 97,
1863 nrii 16, 18, 22, 23, 24, 32, 37, 39, 40, 42, 43, 45, 84, 85, 86, 96,
1864 nrii 36, 50, 70, 71, 73,
1866 nrii 1, 14, 20, 29, 35, 41, 42, 43, 52, 64, 68, 69, 96,
1867 nrii 21, 46, 52, 54—72, 74—80, 82—89, 91—101, 103, 104,
1868 nrii 1—51, 58, 59, 60, 65, 84, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104,
1869 nrii 1—80,
1870 nrii 30, 57, 97,
1871 nrii 10, 12, 19, 20, 36, 39, 40, 42, 62, 85,
1873 nrii 4, 14—21, 23—101,
1874 nrii 6, 8, 11, 12, 17—22, 24—30, 50, 52, 76, 79—81, 85—88, 91, 96—99, 101, 103, 104,
875 nrii 1, 16, 22, 47, 49, 50, 51, 52, 57,
1 58, 65, 70, 103,
1876 nrii 32, 74—fine,
1877 nrii 1, 38, 48, 52, 53, 59—69, 73, 81, 85, 86, 87, 92,
1878 nrii 26, 66, 67, 69, 75, 138, 139,
1879 nrii 1, 2, 4, 5, 6, 29, 86—fine,
1880 nrii 110, 141, 144,
1881 nrii 5, 85, 91, 120, 121, 136,
1882 nrii 2, 5, 6, 7, 85, 95,
1883 nrii 11, 39, 90, 107—123, 125, 126, 150, 151, 152,
1884 nrii 17, 18, 66, 72, 89, 116, 124, 134, 139,
1885 nrii 3, 14, 81, 90, 92, 117—fine,
1886 nrii 48, 136,
1887 62, 74,
1888 nrul 100,
1889 nrii 27, 50, 97, 107,
1891 nrul 112,
1896 nrii 17, 20, 21, 22,
1898 nrul 31.

2. *„Albina“, Viena, V. Babeșiu, anul:*
1866 nrii 30, 38,
1867 nrii 1, 6, 17, 19, 21, 22, 79, 84,
1868 nrii 5, 6, 7, 25, 29, 48, 65, 71, 129, 131,
1869 nrii 50, 58, 68,
1870 nrii 1, 3, 14, 59, 65, 88, 91, 92, 97, 109, 113,
1871 nrul 59,
1873 nrul 101,
1874 nrii 71, 87, 88, 91, 93,
1875 nrii 1, 2, 5, 24, 29, 30, 34, 44, 48, 67, 78, 80, 81.

3. *„Concordia“, Budapesta, anul:*
1861 nrii 1, 2, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 22, 30, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44,
1863 nrii 2—6, 92—104,
1864 nrii 102—105.

4. *„Federațiunea“, Budapesta, anul:*
1868 nrii 113, 125, 126, 130, 135, 185,
1869 nrii 1, 6, 8—29, 51, 62, 67, 70, 144,
1870 nrii 1, 6, 36—45, 47—57, 61, 65, 68, 69—73, 77, 79, 80, 86, 89, 99, 100, 101, 102, 109, 115, 118, 120, 134,
1871 nrii 2, 105, 113, 130, 131,
1872 nrii 6, 22, 23, 112,
1873 nrul 79,
1874 nrii 55, 56, 73, 80, 89,
1875 nrii 4, 6, 7, 8, 14, 53, 62, 63, 66.

„Telegraful“ de la anul 1867—1898 cu 5 cr. numĕrul, tóte celelalte cu 10 cr. nrul.

Cine are aceste foi și dorește a le vinde sĕ se adreseze dlui Cornel Nicolescu în Kécsa, Torontalmegye, per Zsombolia, căruia lipsindu-i le plătește destul de bine.

Publicațiune.

In conformitate cu conclusul comitetului parochial dto 15 Iunie a. c. se aduce prin acésta la cunoștința tuturor măiestrilor și întreprindĕtorilor de biserici, că în scopul **reparării bisericei greco-orientale din Cincu-mare**, tractul protopresbiteral Agnita, se va ține **licitațiune publică minuendă Duminecă în 12 Iulie st. n. a. c. la 2 ore p. m.** [114] 2—3

Prețul strigărei conform planului și preliminariului de spese aprobat de Preavener. Consistoriu archidiecesan nr. 3108 dto 17 April 1901 este de 1059 cor. 94 fil. din care se va depune ca vadiu 10%.

Condițiunile și planul de reparare se pot vedé la oficiul parochial gr. or.

Cincu-mare, în 15 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Mihu presidentul comitet. **Emil Mandocea** notariu.

Nr. 500—1903. [120] 1—0

Publicare de licitațiune.

Pentru a se da **în întreprindere clădirea casei de chirie,** ce Asociațiunea dorește a zidí în Sibiiu, Strada-Morii nr. 6, se va ține în biroul subscrisului comitet o *pertractare de oferte*, anume *Luni în 20 Iulie a. c. la orele 10 înainte de amiazi.*

Ofertele timbrate și sigilate, provĕdute cu un vadiu de K 5,800·— corĕspundĕtor sumei preliminate de K 115,060.38, sunt a se înainta subscrisului comitet până la terminul amintit. Planul și condițiunile se pot vedé în fie-care zi în biroul Asociațiunii la orele 10—12 a. m. și 4—6 p. m.

Sibiiu, în 4 Iulie 1903.

Pentru comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“:

Ios. St. Șuluțu vice-president. **Dr. Beu** secretariu.

Nr. 756 1903. [119] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Agnita, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Nocrichiu** (Ujegyház), un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

2. **Alțina,** două posturi, fie care cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele necesare de foc.

3. **Marpod,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină în natură.

4. **Săsăuș,** un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină.

5. **Bruiu,** un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină în natură.

6. **Verd,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele de foc.

Reflectanții la aceste posturi sunt datori a conduce cântările liturgice cu elevii, cum și a ține strană la utrenie în tóte Duminecile și sĕrbătorile, din care motiv sunt datori a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, ear' concursele instruite conform prescrierei au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In fine se observă că la tóte posturile acestea afară de Verd o parte a salariului este ajutoriu de la stat, pe care însĕ numai indivizi cu deplină cualificațiune 'l vor puté obține.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nocrichiu (Ujegyház), în 19 Iunie 1903.

Nicolau Moldovan protopresbiter.

Nr. 474/1903 [117] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu**. 2. **Bucium-Isbita**. 3. **Cărpiniș** cu **Vĕrtop**. 4. **Ciuruleasa**. 5. **Galați**. 6. **Roșia** cu **Corna**, — salariu anual 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

7. **Bucium-Sat,** salariu 600 cor. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc și grădină. Alesul învĕțătoriu va fi obligat a ține 9 luni școlă.

8. **Pĕtrângeni** cu **Valea-Bulzului,** salariu 600 cor., și adecă: 291 cor. interesele după obligațiunea de stat, ear' restul din fondul școlar, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. **Trîmpoele,** salariu 600 cor. din repartiție și lemne de foc.

Cuincuenalele se socotesc de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele instruite conform legii au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral Abrud în conțelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 19 Iunie 1903.

Petru Popovici protopresb.

Nr. 617 1903 [111] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕțătorești** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Turda, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu,** salariu 600 cor., solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul școlei, grădină și lemne de foc.

2. **Banabic,** salariu 600 cor., cuartir în natură, grădină și lemnele trebuincióse pentru încălțit.

3. **Botez,** salariu 600 cor., parte din repartiție, din folosirea alor 25 jug. pământ, din stole cantorale, și parte din un ajutoriu ce se speréză de la stat ori din fondul eparchial școlariu; cuartir, grădină și lemne de foc. Postul este împreunat cu cantoratul.

4. **Hărastăș,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.

5. **Hidiș,** salariu 600 cor. de la popor, relut de cuartir și competințe pentru grădină și lemne de foc.

6. **Muierĕu,** salariu 600 cor. din repartiție, grădină, cuartir și lemne pentru încălțit. Alesul va provedé și cantoratul.

7. **Sopor,** 600 cor. salariu, cuartir în natură, grădină și competință pentru lemne de foc. Fiitoriul învĕțătoriu va fi și cantor.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua întrării în post.

Reflectanții vor avé sĕ țină strană în Dumineci și sĕrbători și sunt învitați a se presenta în comuna respectivă spre a'și arăta desteritatea în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se aștérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua și informațiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral Turda, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Turda, 10 Iunie 1903.

Jovian Murășan protopresbiter.

Nr. 372 1903. [109] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** în următórele comune din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bicău,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.

2. **Brănișca,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.

3. **Burjuc,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.

Cererile instruate conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintite subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Ilia, la 12 Iunie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia, în conțelegere cu comitetele parochiale.

George Oprea protopresbiter.

Nr. 493 1903. [113] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele nóstre confesionale gr. or. române di mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig se escrie concurs cu terminul până la **5/18 Iulie 1903.**

1. **Porumbacul-superior-rĕs.**, postul de învĕțătoriu cu salariu anual de 600 cor.; cuartir natural.

2. **Sarata,** postul nou înființat de al doilea învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 coróne, și anume 300 cor. din ajutoriul de la stat, ear' 300 cor. din repartiție, cuartir natural.

3. **Sebeșul-inferior,** postul de al treilea învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și 4 stêngini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'și aștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 16 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig în conțelegere cu comitetele parochiale competente.

Ioan Cândea protopresbiter.

Nr. 348 1903 [115] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători,** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alba-Iulia-maieri**, postul de învĕțătoriu împreunat cu cantoratul, salariu 600 cor. solvite în rate lunare anticipative, cuartir și lemne; ear' din cantorat 300 cor. Preferiți vor fi concurenții, cari posed cunoștințele necesare, pentru conducerea corului bisericesc deja esistent.

2. **Bucerdea-vinósă,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

3. **Cetea,** două posturi, cu salariu à 600 cor. din repartiție și 300 cor. ajutor de la stat, cuartir și lemne.

4. **Ciugud,** cu salariu de 600 coróne, din cari 400 cor. după arênda unui fênaț, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.

5. **Limba,** cu salariu de 600 cor., din cari 444 cor. ajutor de la stat, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.

6. **Măgina,** cu salariu de 600 cor. solvit din lada bisericei, cuartir și lemne.

7. **Meteș,** cu salariu de 600 cor., din cari 240 ajutoriu de la stat, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.

8. **Păclișa,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

9. **Tĕuțiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

Cei aleși la aceste posturi vor fi datori a conduce școlarii, în Dumineci și sĕrbători, la biserică avênd a cânta cu ei la s. liturgie.

Cererile instruite conform normelor se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Alba-Iulia, 18 Iunie 1903.

Ioan Teculescu protopresbiter.

Cea mai nouă carte de limba magiară pentru școlele poporale române.

a apărut în editura lui W. Krafft în Sibiiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru școlele poporale cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici.
Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. —·50.
Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C. 1·70.

In legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în școlele poporale cu limba de propunere română. (Indigitări metodice și schițe de lecțiuni.) De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Prețul broș. C. —·60.

Păreri despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebuințate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scóte din școle formalismul sec. Ele dau viéță învĕțămêntului, îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicênd jucându-se la învĕțarea limbei magiare. Metodul urmat de domnii autori în adevĕr e cel mai natural și ușor atât pentru învĕțători cât și pentru elevi. Pentru învĕțători e de mare preț manualul, care 'i conduce pas de pas, dând preparațiuni întregi și indigitări metodice amĕnunțite și ușurând în mod însemnat gréua lucrare a învĕțătorilor. — Aceste cărți ni-se par cele mai bune între câte avem noi pentru propunerea limbei magiare.“ *„Tribuna“, nr. 133/1902.*

Comisiunea școlară referéză în ședința Sinodului archidiecesan, ținută la 19 April 1903 „asupra ‚Manualului și cărții de cetire‘ de Dr. A. Schullerus și I. Popovici ... propunênd sĕ fie admise, după-ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.
[88] 4—5 *„Telegraful Român“, nr. 44/1903.*

In conferența învĕțătorească din cercul Sĕliște, ținută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura își cetește elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru școlele poporale și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit. Prin o amĕnunțită și instructivă espunere arată metódele, cari se folosesc la învĕțarea unei limbi străine, metóde pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba magiară, cari se folosesc în școlele nóstre, și în fine recomândă a se folosí manualele din limba magiară edate de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, pe cari le află mai corĕspundĕtóre, mai practice. Conferența recomândă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus și I. Popovici în școlele din acest cerc.“ *„Telegraful Român“, nr. 52/1903.*

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.